

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(1)	(3)	(1)	(3)	(3)	(3)	(3)	(2)	(1)	(2)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(4)	(1)	(1)	(3)	(2)	(1)	(2)	(1)	(1)	(1)

שאלה	21	22	23
תשובה	(4)	(4)	(2)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה : זניח : להביא בחשבון -

היחס : המילה זניח מתארת משהו שאין צורך להביא בחשבון.
המילה א' מתארת משהו שאין צורך ב'.

תשובה (1): ברור : להסביר. האם המילה ברור מתארת משהו שאין צורך להסביר? כן.

תשובה (2): שביר : לשבור. האם המילה שביר מתארת משהו שאין צורך לשבור? לא. המילה שביר מתארת משהו שאפשר לשבור בקלות יחסית.

תשובה (3): כבוי : לדעוך. האם המילה כבוי מתארת משהו שאין צורך לדעוך? לא. לדעוך זה להפסיק פעילות בהדרגה עד שמגיעים למצב כבוי.

תשובה (4): אמין : להאמין. האם המילה אמין מתארת משהו שאין צורך להאמין? לא. המילה אמין מתארת משהו שנ ניתן להאמין לו.

תשובה (1).

2. השאלה : להגיש : טס - (טס=מגש)

היחס : טס זה חפץ שבעזרתו ניתן להגיש.
א' זה משהו שבאמצעותו ניתן ב'.

תשובה (1): לארח : אורח. האם אורח זה משהו שבאמצעותו ניתן לארח? לא. לארח זה לקבל את האורח ולדאוג לצרכיו.

תשובה (2): לקמט : קמט. האם קמט זה משהו שבאמצעותו ניתן לקמט? לא. לקמט זה ליצור קמט.

תשובה (3): למהץ : ממהץ. האם ממהץ זה משהו שבאמצעותו ניתן למהץ? כן. ממהץ הוא חפץ שבעזרתו ניתן למהץ.

תשובה (4): לעשב : עשב. האם עשב זה משהו שבאמצעותו ניתן לעשב? לא. לעשב זה לנקות את האדמה מעשב.

תשובה (3).

3.

השאלה: **מתפכח : מבוסס** - (מתפכח=מתאושש ממצב של שכרות, מבוסס=שיכור מעט)

היחס : מתפכח זה מפסיק להיות מבוסס.

א' זה מפסיק להיות ב'.

תשובה (1): מתפלג : מאוחד. האם **מתפלג** זה מפסיק להיות **מאוחד**? כן.

תשובה (2): מתעכב : מגיע. האם **מתעכב** זה מפסיק להיות **מגיע**? לא. המילה **מתעכב** מתארת את מי שמשתהה וטרם **מגיע**.

תשובה (3): משתתק : מהסה. האם **משתתק** זה מפסיק להיות **מהסה**? לא. **מהסה** זה משתק, כלומר גורם למישהו אחר להיות **משתתק**, ואילו **מתפכח** זה מפסיק בעצמו להיות **מבוסס**.

תשובה (4): מתרושש : עני. האם **מתרושש** זה מפסיק להיות **עני**? לא. המילה **מתרושש** מתארת את מי שמאבד את כל נכסיו, כלומר מתחיל להיות **עני**.

תשובה (1).

4.

השאלה: **מסגרת : עדשות** -

היחס : מסגרת משמשת לחיבור של עדשות.

א' משמש לחיבור של ב'.

תשובה (1): אדנית : זרעים. האם **אדנית** משמשת לחיבור של **זרעים**? לא. **אדנית** היא חפץ שבו ניתן לשתול **זרעים**.

תשובה (2): פסנתר : קלידים. האם **פסנתר** משמש לחיבור של **קלידים**? לא. **קלידים** הם חלק מ**פסנתר**.

תשובה (3): כריכה : דפים. האם **כריכה** משמשת לחיבור של **דפים**? כן.

תשובה (4): ארון : בגדים. האם **ארון** משמש לחיבור של **בגדים**? לא. **ארון** זה חפץ המשמש לאחסון **בגדים**.

תשובה (3).

5.

השאלה: **הקשה : נשאל** - (הקשה=שאל)

היחס : אם אדם מסוים הקשה על האחר אז ניתן לומר כי האחר נשאל על ידי אותו אדם.

אם אדם מסוים א' על האחר אז ניתן לומר כי האחר ב' על ידי אותו אדם.

תשובה (1): עמד לדין : נאשם. האם אם אדם מסוים **עמד לדין** על האחר אז ניתן לומר כי האחר **נאשם** על ידי אותו אדם? לא. אדם מסוים **עמד לדין** בעקבות העובדה ש**נאשם** בעבירה. המילים **נאשם** ו**עמד לדין** מתייחסות לאותו אדם.

תשובה (2): עמד מנגד : התערב. האם אם אדם מסוים **עמד מנגד** על האחר אז ניתן לומר כי האחר **התערב** על ידי אותו אדם? לא. **עמד מנגד** זה צפה במשהו מבלי **להתערב** ולהגיש עזרה.

תשובה (3): עמד לימינו : נתמך. האם אם אדם מסוים **עמד לימינו** של האחר אז ניתן לומר כי האחר **נתמך** על ידי אותו אדם? כן. **עמד לימינו** זה תמך באחר.

תשובה (4): עמד מלכת : עצר. האם אם אדם מסוים **עמד מלכת** על האחר אז ניתן לומר כי האחר **עצר** על ידי אותו אדם? לא. **עמד מלכת** זה **עצר**, הפסיק, ומכאן שמי שעמד **מלכת** הוא זה שעצר בעצמו.

תשובה (3).

6. השאלה: לחלופין: חלופה -

היחס: המילה **לחלופין** נאמרת לפני שמתכוונים להציג **חלופה**.

המילה **א'** נאמרת לפני שמתכוונים להציג **ב'**.

תשובה (1): מאידך: חיזוק. האם המילה **מאידך** נאמרת לפני שמתכוונים להציג **חיזוק**? לא. פירוש המילה **מאידך** הוא מצד שני, ומכאן שהמילה נאמרת לפי שמתכוונים להציג נתון **מחליש** ולא כזה שמחזק.

תשובה (2): מדוע: מענה. האם המילה **מדוע** נאמרת לפני שמתכוונים להציג **מענה**? לא. המילה **מדוע** היא מילת שאלה, ומכאן שהיא נאמרת במטרה לקבל **מענה** ממישהו אחר ולא להציג אותו בפניו.

תשובה (3): ובלבד: תנאי. האם המילה **ובלבד** נאמרת לפני שמתכוונים להציג **תנאי**? כן.

תשובה (4): ניחא: הסכמה. האם המילה **ניחא** נאמרת לפני שמתכוונים להציג **הסכמה**? לא. המילה **ניחא** מבטאת בעצם אמירתה **הסכמה**.

תשובה (3).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. השאלה: למכרז לתכנון שכונה חדשה יכולים לגשת כל משרדי האדריכלים העומדים בדרישות האלה, ורק הם:

- במשרד עובדים לפחות 6 אדריכלים

- המשרד הכין בעבר לפחות 3 תוכניות, ועלות הכנתה של כל אחת מהן הייתה 5 מיליון שקלים לפחות

- המשרד הכין בעבר לפחות 3 תוכניות לשכונות חדשות

איזה ממשרדי האדריכלים הבאים יוכל בוודאות לגשת למכרז?

פתרון: בשאלה זו נתונים לנו שלוש דרישות מצטברות שעל משרד אדריכלים למלא לצורך השתתפות במכרז. מכיוון שנתבקשנו למצוא משרד אדריכלים שיוכל בוודאות לגשת למכרז עלינו לבדוק את התשובות המוצעות ולמצוא תשובה אשר תאפשר לנו לקבוע שכל הדרישות מתקיימות.

תשובה (1): משרד שעובדים בו 6 אדריכלים, ובעבר הכין 3 תוכניות לשכונות חדשות שעלות הכנת כל אחת מהן 4 מיליון שקלים

התשובה אינה נכונה. תשובה זו אינה מאפשרת לנו לקבוע כי משרד זה הכין בעבר לפחות 3 תוכניות שכל אחת מהן בעלות של 5 מיליון שקלים לפחות. לכן, לא ניתן לקבוע בוודאות שמשרד זה יוכל לגשת למכרז.

תשובה (2): משרד שעובדים בו 8 אדריכלים, ובעבר הכין 3 תוכניות שעלות הכנת כל אחת מהן 6 מיליון שקלים – בהן 2 תוכניות לשכונות חדשות

התשובה אינה נכונה. תשובה זו אינה מאפשרת לנו לקבוע כי משרד זה הכין בעבר לפחות 3 תוכניות לשכונות חדשות. לכן, לא ניתן לקבוע בוודאות שמשרד זה יוכל לגשת למכרז.

תשובה (3): משרד שעובדים בו 7 אדריכלים, ובעבר הכין 4 תוכניות לשכונות חדשות שעלות הכנת כל אחת מהן 7 מיליון שקלים

זו התשובה הנכונה. תשובה זו מאפשרת לנו לקבוע שכל שלשת התנאים הנדרשים לצורך השתתפות במכרז מתקיימים. במשרד יש לפחות 6 אדריכלים, הוא הכין בעבר לפחות 3 תוכניות בעלות של 5 מיליון שקלים לפחות, והוא הכין בעבר לפחות 3 תוכניות לשכונות חדשות. על כן, הוא בוודאות יכול להשתתף במכרז.

תשובה (3).

8.

השאלה: מכיוון שמחקרו של פרופסור אליוט _____ את הטענה כי שתיית משקאות מוגזים בזמן ההיריון _____ את הסיכויים ללידה _____, אין פלא שחברת "גזוז", המייצרת משקאות מוגזים, _____ את ממצאי המחקר במסע הפרסום האחרון שלה.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את הפסקה:

תשובה (1): מכיוון שמחקרו של פרופסור אליוט **מחזק** את הטענה כי שתיית משקאות מוגזים בזמן ההיריון **מעלה** את הסיכויים ללידה **ארוכה ומתישה**, אין פלא שחברת "גזוז", המייצרת משקאות מוגזים, **הציגה** את ממצאי המחקר במסע הפרסום האחרון שלה.

לפי החלק הראשון של הפסקה: לפי המחקר שתיית משקאות מוגזים פוגעת ביולדת.
לפי החלק השני של הפסקה: חברת המשקאות המוגזים הציגה את המחקר במסע הפרסום שלה.
אם המחקר מראה ששתייה של משקאות מוגזים פוגעת ביולדת, הרי שהעובדה שחברת משקאות מוגזים בחרה להציגו במסע הפרסום שלה **נוגדת** את ההיגיון. מכיוון שהקשר הנתון בין שני חלקי המשפט הוא דווקא קשר של **סיבה ותוצאה** ("מכיוון ש") ולא של **נגוד**, הרי שתשובה זו אינה נכונה ולכן היא נפסלת.

תשובה (2): מכיוון שמחקרו של פרופסור אליוט **מחליש** את הטענה כי שתיית משקאות מוגזים בזמן ההיריון **מעלה** את הסיכויים ללידה **קלה ומהירה**, אין פלא שחברת "גזוז", המייצרת משקאות מוגזים, **לא הציגה** את ממצאי המחקר במסע הפרסום האחרון שלה.

לפי החלק הראשון של הפסקה: המחקר מחליש את הטענה כי שתיית משקאות מוגזים תורמת ללידה קלה, כלומר לפי המחקר שתיית משקאות מוגזים לא תורמת ליולדת.
לפי החלק השני של הפסקה: חברת המשקאות המוגזים לא הציגה את המחקר במסע הפרסום שלה.
אם המחקר מראה ששתייה של משקאות מוגזים לא תורמת ליולדת, הרי שהעובדה שחברת משקאות מוגזים בחרה שלא להציגו במסע הפרסום שלה **הגיונית**. מכיוון שהקשר הנתון בין שני חלקי המשפט הוא אכן קשר של **סיבה ותוצאה**, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

9.

השאלה: מרבית חברי צוות היישום של הפרויקט לא _____ לתנאים החדשים שנוצרו, ועובדה זו באה לידי ביטוי ביעילות עבודתם. כך קרה שכל תוכניות הפיתוח _____ נגזזו, _____ זכו _____.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את הפסקה:

תשובה (1): מרבית חברי צוות היישום של הפרויקט לא **הצליחו להתרגל** לתנאים החדשים שנוצרו, ועובדה זו באה לידי ביטוי ביעילות עבודתם. כך קרה שכל תוכניות הפיתוח **שהיו אמורות להיות מיושמות** נגזזו, **ולא זכו להגיע לכלל ביצוע**.

לפי החלק הראשון של הפסקה: העובדים לא התרגלו לתנאים החדשים ולכן יעילות העבודה נפגעה.
לפי החלק השני של הפסקה: תוכניות הפיתוח לא יצאו לפועל.
העובדה שתוכניות הפיתוח לא יצאו לפועל אכן מוכיחה שיעילות העבודה נפגעה. מכיוון שקיבלנו משפט הגיוני, זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

10.

השאלה: בפתיחת ישיבת הוועדה דרש חבר הכנסת דילמן _____ הצעת החוק את הסעיף שהציעה חברת הכנסת כהן. בתגובה ציין פרשנו: "_____". זאת משום ש _____ חברי הוועדה הודיעו _____ ישיבה שבכוונתם _____ הכללתו של סעיף זה.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את הפסקה:

תשובה (1): בפתיחת ישיבת הוועדה דרש חבר הכנסת דילמן להשמיט מהצעת החוק את הסעיף שהציעה חברת הכנסת כהן. בתגובה ציין פרשנו: "הכלבים נובחים והשיירה עוברת". זאת משום שרק מעטים מחברי הוועדה הודיעו במהלך הישיבה שבכוונתם לתמוך בהכללתו של סעיף זה.

(הכלבים נובחים והשיירה עוברת=דבר לא יעצור אותנו מלהמשיך הלאה ולהתקדם)

לפי החלק הראשון של המשפט: דילמן דורש להשמיט את הסעיף מהצעת החוק, ובתגובה עונה הפרשן "הכלבים נובחים והשיירה עוברת". כלומר, מאמירתו של הפרשן ניתן להסיק כי הסעיף יתקבל למרות דרישתו של דילמן.

לפי החלק השני של המשפט: רק מעטים תומכים בהכללת הסעיף, כלומר הסעיף לא יכלל במסגרת החוק. מכיוון שהקשר הנתון בין שני החלקים הוא קשר של סיבה ותוצאה ("זאת משום"), ואילו שני החלקים דווקא נוגדים זה את זה, מתקבל משפט לא הגיוני. מכאן שזו אינה התשובה הנכונה והיא נפסלת.

תשובה (2): בפתיחת ישיבת הוועדה דרש חבר הכנסת דילמן לכלול בהצעת החוק את הסעיף שהציעה חברת הכנסת כהן. בתגובה ציין פרשנו: "דרישתו כמוה כהתפרצות לדלת פתוחה". זאת משום שמרבית חברי הוועדה הודיעו קודם לשיבה שבכוונתם לתמוך בהכללתו של סעיף זה.

(התפרץ לדלת פתוחה=הציג טענה חסר טעם, שכן היא כבר התקבלה)

לפי החלק הראשון של המשפט: דילמן דורש לכלול את הסעיף בהצעת החוק, ובתגובה עונה הפרשן כי "דרישתו כמוה להתפרץ לדלת פתוחה". כלומר, מאמירתו של הפרשן ניתן להסיק כי הסעיף יתקבל ללא קשר לדרישתו של דילמן.

לפי החלק השני של המשפט: כבר קודם הודיעו מרבית חברי הוועדה שיכלילו את הסעיף. מכיוון שהקשר הנתון בין שני החלקים הוא קשר של סיבה ותוצאה ("זאת משום"), וחלקו השני של המשפט אכן תואם את המסקנה הנובעת מדברי הפרשן, מתקבל משפט הגיוני. לכן, זוהי התשובה הנכונה.

תשובה (2).

11.

השאלה: הסם הממריץ, אריתרופויטין מעלה את כמות רצפי ה-RNA בגוף ובכך תורם לייצור כדוריות דם אדומות, דבר המשפר את ספיגת החמצן בדם. הסם פופולרי למדי בקרב ספורטאים מקצועיים, מפני שהגוף מסלק אותו במהירות ולכן קשה לאתרו בבדיקת סמים. השינויים ברמות ה-RNA, לעומת זאת, עשויים להישמר גם שבוע לאחר נטילת הסם, ובדיקה חדשה מבקשת לנצל עובדה זו כדי לזהות שימוש באריתרופויטין. ואולם, עתיד הבדיקה עדיין לוט בערפל, מפני שטביעת האצבע הביולוגית הזאת אינה ייחודית לשימוש בחומרים אסורים.

על פי האמור בפסקה, מה החיסרון העיקרי בבדיקה החדשה?

פתרון: בתחילת הקטע נכתב כי בדיקה חדשה מבקשת לנצל את העובדה שנטילת הסם אריתרופויטין גורמת לשינויים ברמות ה-RNA, ושינויים אלו עשויים להישמר גם שבוע לאחר נטילתו, על מנת לזהות ספורטאים שהשתמשו בו. בהמשך נכתב כי עתיד הבדיקה עדיין לא ברור שכן "טביעת האצבע הביולוגית הזאת", כלומר רמת ה-RNA לאחר נטילת הסם, אינה ייחודית רק למשתמשים בו.

מכאן ניתן להסיק שהחיסרון העיקרי בבדיקה החדשה הוא שגם אם היא תצליח לזהות רמות RNA חריגות אצל ספורטאים, לא ניתן יהיה לקבוע שמדובר בוודאות שמדובר בתוצאה של צריכת הסם, שכן ייתכן וסיבה אחרת היא שהביאה לשינוי ברמת ה-RNA.

תשובה (4): היא עלולה לזהות כמי שנטלו סם ממריץ גם את מי שרמות ה-RNA בגופם השתנו מסיבות אחרות

תשובה (4).

12.

השאלה: במפעל הרהיטים של שייקה פרצה שביתה עקב הכוונה לקצץ בשכר העובדים. בשיחה בין שייקה לסגנו אמר הסגן: "הרי אינך יכול להחביא פיל מאחורי שיבולת!"

מה היו יכולים להיות דבריו של שייקה שעליהם הגיב סגנו?

פתרון: ראשית עלינו להבין את משמעות המשל בטרם ניגש אל התשובות המוצעות. בתחילת הפסקה נכתב כי העובדים במפעל של שייקה החלו לשבות בעקבות הכוונה לקצץ בשכרם. לאחר מכן נכתב כי בעקבות כך נערכה שיחה בין שייקה לסגנו, ובביקורת על דבריו של שייקה אומר לו סגנו כי "אינך יכול להחביא פיל מאחורי שיבולת!". אם השביתה מדומה לפיל, והפתרון שהציע שייקה מדומה לשיבולת, אז הפתרון שהציע שייקה הוא כזה שלא יכול להסתיר את הבעיה (כלומר, את העובדה ששכרם של העובדים יקוצץ בקרוב). כפי שהניסיון להחביא פיל מאחורי שיבולת הוא ניסיון חסר סיכוי, ניתן להסיק כי ככל הנראה הצעתו של שייקה לפתרון הסכסוך עם העובדים היא חסרת סיכוי גם כן.

כעת נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): שייקה הציע לחלק לכל העובדים חבילות שי מיוחדות

זו התשובה הנכונה. כפי שלא ניתן יהיה להסתיר פיל באמצעות שיבולת כך גם בלתי אפשרי לגרום לעובדים להפסיק את השביתה, שהחלה בעקבות תוכנית לקיצוץ בשכר, באמצעות חלוקת חבילות שי מיוחדות.

בשלב זה ניתן לסמן את התשובה אך לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (2): שייקה הסכים להיענות לכל דרישות העובדים

התשובה אינה נכונה. במקרה זה הצעתו של שייקה תפתור את הסכסוך עם העובדים, ואילו אנו מחפשים הצעת פתרון שלא תפתור אותו.

תשובה (3): שייקה הציע לנכות משכר העובדים את ימי השביתה

התשובה אינה נכונה. אנחנו מחפשים הצעה לא יעילה ליישוב הסכסוך עם העובדים, ואילו בתשובה זו אין כלל הצעה ליישוב הסכסוך.

תשובה (4): שייקה סירב להיענות לדרישות העובדים

התשובה אינה נכונה. אנחנו מחפשים הצעה לא יעילה ליישוב הסכסוך עם העובדים, ואילו בתשובה זו אין כלל הצעה ליישוב הסכסוך.

תשובה (1).

13.

השאלה: בעבודת הגמר שלו בבוטניקה בדק גיל את מספר החרקים הפוקדים פרגים אדומים, כלניות אדומות וצבעוניים אדומים. גיל מצא כי מספר החרקים הפוקדים צבעוניים אדומים נמוך במידה ניכרת ממספר החרקים הפוקדים פרגים וכלניות אדומים, ושיער כי הגוון האדום הייחודי של הצבעוני אינו מושך חרקים ואף דוחה אותם.

איזה מן הממצאים הבאים אינו יכול לחזק את מסקנתו של גיל?

פתרון: נסכם בקצרה את הקטע בטרם ניגש אל התשובות המוצעות.

גיל מצא כי מספר החרקים הפוקדים צבעוניים אדומים נמוך במידה ניכרת ממספר החרקים הפוקדים פרגים וכלניות אדומים **והסיק** מכך כי הסיבה לכך היא שבשונה מפרגים וכלניות אדומים, לצבעוני יש גוון אדום מיוחד שדוחה חרקים.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש תשובה שאינה יכולה לחזק את מסקנתו של גיל:

תשובה (1): חרקים מסוג מסוים, חסרי חוש ראייה, נמצאו לעיתים תכופות בפרגים ובכלניות אדומים אך לא נמצאו בצבעוניים אדומים

זו התשובה הנכונה. במידה ומסקנתו של גיל אכן נכונה, וחרקים מעדיפים פרגים וכלניות אדומים על פני צבעוניים אדומים בגלל שצבעם של הצבעוניים האדומים דוחה אותם, אז חרקים חסרי חוש ראייה שאינם מושפעים ממראה חיצוני אמורים לפקוד צבעוניים, פרגים וכלניות אדומים במידה שווה. מכאן שממצא זה

לפני גם חרקים חסרי חוש ראייה מעדיפים פרגים וכלניות אדומים על פני צבעונים אדומים **סותר את מסקנתו של גיל** ומעיד על כך שיש סיבה אחרת בגינה מספר החרקים הפוקדים צבעונים אדומים נמוך במידה ניכרת ממספר החרקים הפוקדים פרגים וכלניות אדומים.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות.

תשובה (2): בצבעונים סגולים נמצאו יותר חרקים מבצבעונים אדומים, אף כי לכל הצבעונים אותו ריח

התשובה אינה נכונה. אם חרקים מוכנים לפקוד צבעונים סגולים, בעוד שהם אינם מוכנים לפקוד צבעונים אדומים בעלי אותו ריח, אזי ניתן להסיק שהבעיה אינה בריחם של הצבעונים. מכאן שממצא זה שולל אפשרות שהסיבה בגינה החרקים אינם פוקדים את הצבעונים האדומים הוא הריח שהם מפיצים, ולכן הוא **מחזק את המסקנה** כי ההסבר של גיל נכון, והגיון האדום המיוחד של הצבעונים האדומים הוא זה שמרחיק מהם חרקים.

תשובה (3): מרבית החרקים שנמצאו בצבעונים אדומים היו חסרי חוש ראייה, שלא כמו החרקים שנמצאו בפרגים ובכלניות אדומים

התשובה אינה נכונה. חרקים חסרי חוש ראייה אינם מושפעים מהגיון האדום הייחודי של הצבעונים ולכן אין מניעה שיפקדו אותם, בעוד שחרקים בעלי חוש ראייה מושפעים מאותו גוון בעייתי יעדיפו לפקוד פרחים מסוג אחר. מכאן שממצא זה תומך במסקנתו של גיל ולכן הוא **מחזק אותה**.

תשובה (4): מספר החרקים שביקרו בצלוחית שבה הונח צוף חסר צבע של צבעונים אדומים היה גדול במידה ניכרת ממספר החרקים שביקרו בצבעונים האדומים עצמם

התשובה אינה נכונה. אם חרקים מעוניינים לבקר בצלוחית שבה נמצא צוף של צבעונים אדומים, בעוד שהם אינם מעוניינים לפקוד את הצבעונים עצמם על מנת לצרוך מהם את הצוף באופן ישיר, אזי ניתן להסיק שהבעיה אינה בטעמו של הצוף. מכאן שממצא זה שולל אפשרות שהסיבה בגינה החרקים אינם פוקדים את הצבעונים האדומים הוא טעמו של הצוף שלהם, ולכן הוא **מחזק את המסקנה** כי ההסבר של גיל נכון, והגיון האדום המיוחד של הצבעונים האדומים הוא זה שמרחיק מהם חרקים.

תשובה (1).

14.

השאלה: צליל קולי הוא צליל שבעת הפקתו הדובר מרטיט את מיתרי הקול.

צלילים המשתייכים לקבוצת הצלילים הקוליים הם למשל: ב, ג, ד, מ, נ

צלילים המשתייכים לקבוצת הצלילים הלא-קוליים הם למשל: ח, ט, ס, פ, ק

בזמן הדיבור מתרחשת לעתים תופעה המכונה **הידמות בקוליות**: צליל הופך מקולי ללא-קולי אם הצליל

שמופיע מיד אחריו ברצף הדיבור אינו קולי, או הופך מלא-קולי לקולי אם הצליל שמופיע מיד אחריו ברצף הדיבור הוא קולי.

איזו מהנטיית הבאות **אינה** מדגימה הידמות בקוליות?

פתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): הנטייה לומר "מדבח" במקום מטבח

במקרה זה הנטייה היא להחליף את הצליל ט בצליל ד, כלומר להחליף צליל לא קולי לקולי. מכיוון שידוע לנו כי צליל הופך מלא קולי לקולי אם הצליל שמופיע אחריו ברצף הדיבור הוא קולי, עלינו לבדוק האם הצליל ב, שמופיע אחרי הצליל שהוחלף, הוא אכן קולי. מכיוון שהוא אכן קולי אזי נטייה זו מדמה הידמות קולית וזו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2): הנטייה לומר "מוגדם" במקום מוקדם

במקרה זה הנטייה היא להחליף את הצליל ק בצליל ג, כלומר להחליף צליל לא קולי לקולי. מכיוון שידוע לנו כי צליל הופך מלא קולי לקולי אם הצליל שמופיע אחריו ברצף הדיבור הוא קולי, עלינו לבדוק האם הצליל ד, שמופיע אחרי הצליל שהוחלף, הוא אכן קולי. מכיוון שהוא אכן קולי אזי נטייה זו מדמה הידמות קולית וזו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (3): הנטייה לומר "עמבל" במקום ענבל

במקרה זה הנטייה היא להחליף את הצליל נ בצליל מ, כלומר להחליף צליל קולי בצליל קולי אחר. מכיוון שידוע לנו כי הידמות קולית מתרחשת רק כאשר צליל הופך מלא קולי לקולי או לחלופין כאשר צליל הופך מקולי ללא קולי, אזי ניתן לקבוע כי החלפה בין צליל קולי אחד לאחר אינה נחשבת להידמות קולית. לכן, זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

15. השאלה: בישראל, חלקו של תקציב המדינה המופנה לחינוך הוא הגבוה ביותר בקרב מדינות המערב. השיעור מתקציב המדינה המופנה לחינוך הוא המדד המקובל להשוואת ההשקעה בחינוך בין מדינות, אך בנוגע לישראל השימוש במדד זה בעייתי: שיעור התלמידים באוכלוסייתה גבוה משיעורם במרבית מדינות המערב, ולכן הגיוני שחלק גדול יותר מתקציבה מופנה לחינוך. לפיכך, מדד נכון יותר יהיה ההוצאה הציבורית הממוצעת לתלמיד בכל מדינה.

איזו מן הטענות הבאות משקפת את דעתו של כותב הפסקה?

פתרון: בתחילת הפסקה מספר כותב הפסקה כי שיעור תקציב המדינה המופנה לחינוך הוא הגבוה ביותר במערב, ולאחר מכן הוא מוסיף כי שיעור התקציב המופנה לחינוך הוא המדד המקובל להשוואת ההשקעה בחינוך. מכאן ניתן להסיק שעל פי המדד המקובל ישראל אמורה להיות במקום הראשון בהשקעה בחינוך. מכיוון שבהמשך מוסיף הכותב כי בנוגע לישראל מדובר במדד **בעייתי**, ניתן להסיק כי לדעתו המדד המקובל לבדיקת השקעה בחינוך מעוות את המציאות בהקשר של ישראל, ומכאן שלדעתו היא לא באמת ראשונה בהשקעה בחינוך.

כעת, מכיוון שבהמשך הפסקה מציע הכותב מדד נכון יותר בהקשר של ישראל – הוצאה ציבורית ממוצעת לכל תלמיד – ניתן להסיק כי מדד זה אמור לתת תמונת מצב טובה יותר בהקשר של השקעה בחינוך במדינת ישראל. כלומר, למקם אותה במקום נמוך יותר מהמקום הראשון.

תשובה (2): לדעתו, סביר שאם תשווה ההוצאה הציבורית הממוצעת לתלמיד בישראל להוצאה הציבורית הממוצעת לתלמיד בשאר מדינות המערב, לא תדורג ישראל במקום הראשון

תשובה (2).

16. השאלה: יש הטוענים שמאז החל הביקוש ליצירות אמנות, החלו להופיע גם זיופי אמנות, אך טענה זו אינה מדויקת. בעת העתיקה אספו רבים יצירות אמנות, אך נראה שהם היו אדישים לשאלה אם היצירה שבידיהם היא מקור או העתק. כדי להבחין בין מקור להעתק דרושה מומחיות שלא הייתה קיימת באותם ימים. לא זו בלבד, אלא שהמונח "זיוף" באמנות מבוסס על הרעיון, החדש יחסית, שליצירה מקורית יש תכונות שהעתק - ולו המדויק ביותר - אינו ניחן בהן.

לפי הפסקה, מדוע נטען בשורה הראשונה כי "טענה זו אינה מדויקת"?

פתרון: בתחילת הפסקה מציגים בפנינו טענה "מאז שהחל הביקוש ליצירות אמנות, החלו להופיע גם זיופי אומנות", ולאחר מכן נטען כי היא אינה מדויקת. בהמשך מסבירים זאת באופן הבא: אמנם כבר בעת העתיקה היו אספני אמנות, אך הם היו אדישים לשאלה אם היצירה שבידיהם היא מקור או העתק, ובנוסף לא הייתה להם את היכולת להבחין בין מקור להעתק גם אם היו מעוניינים לעשות זאת. מכאן שבעת העתיקה לאספני האמנות לא היו לא דרך ולא עניין להבחין בין מקור להעתק. מהעובדה שבסוף הפסקה מציגים כי המונח "זיוף" מבוסס על רעיון חדש יחסית, שליצירה מקורית יש תכונות שהעתק אינו ניחן בהן, ניתן לקבוע כי **אספני האמנות בעת העתיקה לא כינו את ההעתקים "זיופים"**.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): משום שאמנם כבר בעת העתיקה נהגו ליצור העתקים של יצירות, אך אספני האמנות באותם ימים לא כינו אותם "זיופים" ולא היו להם לא דרך ולא עניין להבחין בין מקור להעתק. זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

17.

השאלה: המשפטן הבריטי סמית: "השאלה אם אפשר לראות במנהג רווח כלשהו כלל חברתי מחייב אינה תלויה רק בשאלה עד כמה הוא רווח. השוו בין מנהגים של האנגלים לשתות תה בחמש אחר הצהריים ובין מנהגם להוריד את הכובע בכניסה לכנסייה: רוב האנגלים נוהגים לשתות תה בכל יום בחמש אחר הצהריים, אך אי-אפשר לומר שהם קיבלו על עצמם כלל שדורש מהם לעשות זאת. מנהג כלשהו הוא ביטוי של כלל חברתי מחייב רק אם מי שנוהג לפיו מכיר בכך שהכלל מחייב אותו, ורואה בו הצדקה להתנהגותו וסיבה לגינוי של מי שאינו מציית לו."

איזו מהטענות הבאות **אינה** משתמעת מדבריו של סמית?

פתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): ככל הנראה, אנגלי שיראה אנגלי אחר שאינו שותה תה בחמש אחר הצהריים לא יחשוב שיש לגנות אותו

טענה זו משתמעת מדבריו של סמית' ולכן זו אינה התשובה הנכונה. מנהגם של האנגלים לשתות תה בחמש אחר הצהריים מוצג בקטע כמנהג שאינו כלל מחייב. מכיוון שבהמשך הקטע נכתב כי הצדקה לגינוי של אדם ניתנת רק במקרים שהמנהג החברתי הוא כלל מחייב, ניתן לשער כי גם במקרה שבו אדם מסוים יבחר שלא ליישם את המנהג של שתיית תה, לא יהיה צורך לגנותו.

תשובה (2): גם אם אדם רואה בהתנהגות כלשהי כלל חברתי מחייב, הוא ככל הנראה לא יחשוב שיש סיבה לגנות את מי שאינו מציית

זו התשובה הנכונה שכן היא אינה משתמעת ואף סותרת את דבריו של סמית'. במשפט האחרון בפסקה טוען סמית' כי במידה ואדם מכיר בכך שמנהג רווח מסוים הוא כלל חברתי מחייב, הוא אמור לגנות את מי שאינו מציית לאותו כלל.

בשלב זה ניתן לסמן את תשובה (2) אך לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (3): ייתכן שאדם יקפיד באדיקות על מנהג כלשהו ובכל זאת לא יראה בו כלל חברתי מחייב

טענה זו משתמעת מדבריו של סמית' ולכן זו אינה התשובה הנכונה. סמית' טוען בתחילת הפסקה כי השאלה אם אפשר לראות במנהג רווח כלשהו כלל חברתי מחייב אינה תלויה רק בשאלה עד כמה הוא רווח. מכאן שהוא מאמין כי יש מנהגים שונים שלא ניתן לראות בהם ככללים מחייבים.

תשובה (4): ככל הנראה, אנגלי שמוריד את הכובע בכניסה לכנסייה יטען שהוא עושה כך משום שכלל חברתי קובע שכך יש לנהוג

טענה זו משתמעת מדבריו של סמית' ולכן זו אינה התשובה הנכונה. בפסקה נכתב כי במטרה להוכיח כי מנהג רווח הוא לא תמיד כלל חברתי מחייב, השווה סמית בין שני מנהגים רווחים: שתיית תה בשעה חמש אחר הצהריים והורדת קובע בכניסה לכנסייה. מכאן ניתן לשער כי אחד מהמנהגים הוא דוגמה למנהג שהוא כלל חברתי מחייב והאחר דוגמה למנהג שאינו כלל חברתי מחייב. מכיוון שבהמשך מציין סמית' ששתיית תה אינה כלל חברתי מחייב הרי שניתן להסיק כי הורדת קובע בכניסה היא כלל חברתי מחייב. כלומר, אנגלי שמוריד את הכובע בכניסה עושה זאת משום שכלל חברתי קובע שכך יש לנהוג.

תשובה (2).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. השאלה: על פי הפסקה הראשונה, מה רצו איזרמן וסמין לבדוק בניסויים המתוארים בקטע?

פתרון: בשורות 6-8 נכתב: "לנוכח ממצאים אלו שיערו הפסיכולוגים ההולנדים הנס איזרמן וגון סמין שהטמפרטורה בסביבת האדם משפיעה על מידת הקרבה הנפשית שהוא חש כלפי זולתו. כדי לבחון זאת הם עשו שני ניסויים". הניסויים המתוארים בקטע נעשו "כדי לבחון זאת", כלומר לבחון את ההשערה שהעלו איזרמן וסמין.

תשובה (1): את ההשערה, שעלתה בעקבות גילוי התפקידים של "האי", שהטמפרטורה בסביבת האדם משפיעה על מידת הקרבה הנפשית שהוא חש כלפי זולתו

תשובה (1).

19. השאלה: כיצד בדקו החוקרים בניסוי הראשון את מה שבניסוי השני ביקשו למדוד "בדרך אחרת" (שורה 15)?

פתרון: בתחילת הפסקה השלישית (שורות 14-15) נכתב כי בניסוי השני ניסו החוקרים לבדוק את ההשערה שהטמפרטורה בסביבת האדם משפיעה על מידת הקרבה הנפשית שהוא חש כלפי זולתו "בדרך אחרת": ניתוח דרכי הביטוי של הנבדקים. כלומר, מדידת הקשר בין טמפרטורה לתחושת קרבה בניסוי זה נעשתה דרך ניתוח של דרכי הביטוי של הנבדקים. מכיוון שנשאלנו כיצד מדדו החוקרים את הקשר בין טמפרטורה לתחושת קרבה בניסוי הראשון עלינו לחזור אל הפסקה הקודמת העוסקת בו ולהבין כיצד נמדד הקשר בניסוי זה.

על פי הפסקה השנייה, בניסוי הראשון חולקו הנבדקים לשתי קבוצות, כאשר כל אחד מהנבדקים בקבוצה הראשונה אוזן בידו כוס קפה חמימה, וכל אחד מהנבדקים בקבוצה השנייה אוזן בידו כוס קפה קר. בהמשך כל אחד מהנבדקים התבקש לדרג את הקרבה הנפשית שהוא חש כלפי אדם מסוים שהוא מכיר לפי בחירתו. מכאן שמדידת הקשר בין טמפרטורה לקרבה בניסוי זה התבצעה באמצעות **דיווח ישיר של הנבדקים** שדירגו את מידת הקרבה שהם חשים על פי רצונם.

תשובה (1): באמצעות דיווח ישיר של הנבדקים

תשובה (1).

20. השאלה: על פי הפסקה הרביעית, לאיזה מארבע רמות ההפשטה יש לסווג את התיאור "נאוה דפדפה בספר"?

פתרון: בשורות 19-20 נכתב: "בתיאורים ברמה הראשונה, המוחשית ביותר, נעשה שימוש בפעלים המציינים פעולה אחת ממוקדת (הלך, אכל). כזה הוא למשל התיאור 'יוסי הרביץ למנשה'". מכיוון שגם שתיאור "נאוה דפדפה בספר" נעשה שימוש בפועל המציין פעולה אחת ממוקדת (דפדפה), ללא התייחסות למצב הרגשי באירוע (כמו ברמה השנייה והשלישית) וללא תיאור של תכונה כללית (כמו ברמה הרביעית) הרי שתיאור זה גם הוא שייך **לרמה הראשונה**.

תשובה (1).

21. השאלה: ממצאי הניסוי השני _____ ממצאי הניסוי הראשון.

פתרון: בשורות 6-8 נכתב כי שני הניסויים נועדו לבחון את ההשערה שהטמפרטורה בסביבת האדם משפיעה על מידת הקרבה הנפשית שהוא חש כלפי זולתו.

תוצאות הניסוי הראשון הראו כי הנבדקים שהחזיקו בכוס חמימה דיווחו בממוצע על קרבה נפשית רבה יותר כלפי האדם שחשבו עליו מהנבדקים שהחזיקו בכוס קרה, ולכן ניתן להסיק מהן כי ההשערה אכן נכונה, ושחום גורם לתחושת קרבה נפשית כלפי הזולת יותר מאשר קור.

תוצאות הניסוי השני הראו כי בממוצע, הנבדקים ששהו בחדר החמים תיארו את הסרטון במונחים מוחשיים יותר מהנבדקים ששהו בחדר הקריר. מכיוון שידוע לנו שככל שאדם חש קרבה נפשית רבה יותר כלפי זולתו, כך הוא נוטה לדבר בשפה מוחשית יותר (שורות 15-16), ניתן להסיק גם מניסוי זה כי ההשערה אכן נכונה, ושחום גורם לתחושת קרבה נפשית כלפי הזולת יותר מאשר קור.

מכאן שממצאי הניסוי השני **עולים בקנה אחד עם** ממצאי הניסוי הראשון.

תשובה (4).

22. השאלה: "דעתם" (שורה 29), כלומר דעתם של -

פתרון: בשורות 28-30 נכתב: "'עדיין רב הנסתר על הגלוי', סיכמו השניים, 'אך לעת עתה אנו קוראים לעמיתינו החוקרים לתת את דעתם להשפעה האפשרית של הטמפרטורה בחדר הניסוי על תוצאות מחקריהם'". מכיוון שהחוקרים הם אלו שצריכים לתת את דעתם, הרי שמדובר בדעתם של אותם "חוקרים".

תשובה (4).

23. השאלה: שרון מתכננת לבדוק בניסוי אם בני אדם הנמצאים במרחב פתוח נכונים לעזור לזולת יותר מבני אדם הנמצאים בחדר סגור. לפי הפסקה האחרונה, מה חשוב ששרון תוודא לפני תחילת הניסוי?

פתרון: שרון מעוניינת לבדוק אם בני אדם הנמצאים במרחב פתוח נכונים לעזור לזולת יותר מבני אדם הנמצאים בחדר סגור. לצורך כך עליה לקחת קבוצת בני אדם במרחב פתוח וקבוצה נוספת של בני אדם בחדר סגור ולבדוק כיצד מתנהגת כל אחת מהן. מכיוון שידוע לנו לפי הקטע כי טמפרטורה משפיעה על תחושת הקרבה שאדם חש כלפי זולתו, ובהתאם לכך גם על הנכונות לעזור לו, **עליה לוודא כי הטמפרטורה בחדר זהה לטמפרטורה במרחב הפתוח**, אחרת גם אם יתקבלו תוצאות שונות בכל אחת מהקבוצות, לא יהיה ניתן לקבוע האם הן נובעות מהעובדה שאותם אנשים נמצאים במרחב פתוח או חדר סגור, או לחלופין שהן נובעות מהבדלי טמפרטורות.

תשובה (2): שאין הבדלי טמפרטורה בין החדר הסגור למרחב הפתוח

תשובה (2).